

Bernsteinovi bazni polinomi treh spremenljivk

Nejc Jenko, Petja Murnik

28. december 2024

1. Uvod

Pri predavanjih predmeta RPGO smo obravnavali Bernsteinove bazne polinome ene ter dveh spremenljivk, ki smo jih uporabili pri različnih aplikacijah pri numerični matematiki. V tem delu bomo predstavili Bernsteinove bazne polinome treh spremenljivk, ki so razširitev prej omenjenih.

2. Prostor polinomov treh spremenljivk

Definicija 1. Naj bo $d \in \mathbb{N}_0$. Prostor polinomov treh spremenljivk stopnje n je definiran kot

$$\mathbb{P}_d = \left\{ \sum_{0 \leq i+j+k \leq d} a_{ijk} x^i y^j z^k; a_{ijk} \in \mathbb{R} \right\}. \quad (1)$$

Lema 1. Naj bo $\mathbb{P}_d$ kot v definiciji 1. Potem je $\dim \mathbb{P}_d = \binom{d+3}{3}$. Nadalje monomi $\{x^i y^j z^k\}_{0 \leq i+j+k \leq d}$ tvorijo njegovo bazo.

Preden se lotimo dokaza leme, vpeljimo noticajo odvodov, ki nam ba prišla prav tako pri dokazu kot tudi v nadaljevanju. Naj bo D_w^l operator parcialnega odvoda po spremenljivki w reda l . Potem definiramo $D^\alpha := D_x^{\alpha_1} D_y^{\alpha_2} D_z^{\alpha_3}$ za $\alpha = (\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3)$, kjer je $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3 \in \mathbb{N}_0$ ter vpeljimo še $|\alpha| := \alpha_1 + \alpha_2 + \alpha_3$.

Dokaz. Opazimo najprej, da monomi oblike $\{x^i y^j z^k\}_{0 \leq i+j+k \leq d}$ razpenjajo $\mathbb{P}_d$, kar sledi direktno iz definicije prostora. Opazimo tudi, da $|(i, j, k) : 0 \leq i+j+k \leq d, i, j, k \in \mathbb{N}_0| = \binom{d+3}{3} = \dim \mathbb{P}_d$. Pokazati moramo še linearno neodvisnost.

Predpostavimo, da je polinom $p(x, y, z) = \sum_{0 \leq i+j+k \leq d} a_{ijk} x^i y^j z^k$ identično enak 0. Potem so tudi vsi njegovi mešani odvodi identično enaki 0. Po drugi strani pa z direktnim odvajanjem dobimo $D_x^i D_y^j D_z^k p(x, y, z)|_{x=0, y=0, z=0} = a_{ijk}$ za vsak $0 \leq i+j+k \leq d$. Torej linearna neodvisnost velja, ter je s tem dokazana lema. $\square$

V nadaljevanju bomo predstavili drugo bazo prostora $\mathbb{P}_d$, zato nadaljne lastnosti baze monomov ne bomo raziskovali. Za uvedbo Bernsteinovih baznih polinomov, potrebujemo uvedbo baricentričnih koordinat glede na tetraeder, kar je vpeljano v naslednjem razdelku.

Pred tem pa predstavimo še lemo, ki nam pove, kako oceniti normo polinoma $p \in \mathbb{P}_n$.

Lema 2. Naj bo T tetraeder z volumnom V_T , potem obstaja konstanta K odvisna le od d , da za vsak $p \in \mathbb{P}_d$ ter $1 \leq q < \infty$

$$V_T^{-1/q} \|p\|_{q,T} \leq K \|p\|_{\infty,T} \leq K V_T^{-1/q} \|p\|_{q,T}, \quad (2)$$

kjer je $\|\cdot\|_{q,T}$ standardna L_q norma glede na tetraeder T .

Dokaz. TODO $\square$

TODO

Izrek 1. TODO

3. Baricentrične koordinate

Analogno z ravninskim primerom, želimo tudi v $\mathbb{R}^3$ uvesti stabilnejšo bazo za prostor $\mathbb{P}_d$, ki bo temeljila na Bernsteinovih baznih polinomih, za kar moramo najprej vpeljati baricentrične koordinate glede na tetraeder.

Definicija 2. Naj bo $T := \langle V_1, V_2, V_3, V_4 \rangle$ nedegeneriran tetraeder v $\mathbb{R}^3$. To pomeni, da ima neničelen volumen. Rečemo, da so vozlišča V_1, V_2, V_3, V_4 tetraedra T v kanoničnem redu, če rotiramo in transliramo T tako, da ploskev $\langle V_1, V_2, V_3 \rangle$ leži v ravnini $z = 0$, je pozitivno orientiran ter je z koordinata vozlišča V_4 pozitivna.

Od sedaj naprej predpostavimo, da je tetraeder $T = \langle V_1, V_2, V_3, V_4 \rangle$ v kanoničnem redu, kjer za vozlišče V_i velja $V_i = (x_i, y_i, z_i)$. Postavimo

$$M := \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ x_1 & x_2 & x_3 & x_4 \\ y_1 & y_2 & y_3 & y_4 \\ z_1 & z_2 & z_3 & z_4 \end{bmatrix}, \quad (3)$$

kjer je znano dejstvo, da velja $\det(M) = 6V_T$, kjer je V_T volumen tetraedra T .

Lema 3. Naj bo $T = \langle V_1, V_2, V_3, V_4 \rangle$ tetraeder v kanoničnem redu. Potem za vsako točko $V = (x, y, z) \in \mathbb{R}^3$ obstajajo enolično določene $\phi_1, \phi_2, \phi_3, \phi_4 \in \mathbb{R}$, da velja

$$V = \phi_1 V_1 + \phi_2 V_2 + \phi_3 V_3 + \phi_4 V_4 \quad (4)$$

ter

$$\phi_1 + \phi_2 + \phi_3 + \phi_4 = 1. \quad (5)$$

Količinam $\phi_1, \dots, \phi_4$ rečemo baricentrične koordinate točke V glede na tetraeder T .

Dokaz. Enačbi 4 in 5 sta ekvivalentni sledečemu nesingularnem sistemu:

$$M \begin{bmatrix} \phi_1 \\ \phi_2 \\ \phi_3 \\ \phi_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ x \\ y \\ z \end{bmatrix}. \quad (6)$$

□

V dokazu opazimo, da z uporabo Cramerjevega pravila dobimo

$$\phi_1 = \frac{1}{\det(M)} \begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 \\ x & x_2 & x_3 & x_4 \\ y & y_2 & y_3 & y_4 \\ z & z_2 & z_3 & z_4 \end{vmatrix}, \quad (7)$$

kjer bi podobno dobili za ϕ_2, ϕ_3, ϕ_4 . Opazimo tudi, da lahko i -to baricentrično koordinato izračunamo kot $\frac{V_{\tilde{T}_i}}{V_T}$, kjer je $V_{\tilde{T}_i}$ prostornina tetraedra, ki ga dobimo, če zamenjamo i -to vozlišče s točko V . Naprej bi z razvojem determinante v izrazu 7 dokazali naslednjo lemo.

Lema 4. Za vsak $i = 1, 2, 3, 4$ je funkcija ϕ_i linearni polinom v x, y, z , ki doseže vrednost 1 v oglišču v_i in izgine v vseh točkah na ploskvi tetraedra T , ki leži nasproti v_i . Poleg tega velja $0 \leq \phi_i \leq 1$, kadar (x, y, z) leži v T .

4. Bernsteinovi bazni polinomi